

העלון יוצא לעילוי נשמת מזיאנה נג'מה בת חנינה לבית וזאן ע"ה, ובעלה מיקיץ כצאינו בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית נאמן

בשעה 20:00

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

מוצ"ש פרשת חיי שרה, כ"ו חשוון תשע"ט

נושאי השיעור:

- א. "והאמת והשלום אהבו". ב. תפלה וצדקה לפני יציאה לדרך. ג. מערת המכפלה שלנו.
- ד. אם ערבים דינם כדן עובדי עבודה זרה. ה. ללמוד מאברהם אבינו דרך ארץ ומדות טובות.
- ו. אין לומר "זבדיה ישמרני ויחיני". ז. קריאת פרשת "ואברהם זקן" לחתן. ח. חכמתה ותבונתה של רבקה אמנו ע"ה.

ניתן לשימוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה. או ב'קול נאמן': 079-9-367-367 או ב'קול בית נאמן': 079-9270505

בסוף כולם יתאחדו ביחד "והאמת והשלום אהבו"

א. מורי ורבותי. אנחנו אחרי הבחירות ב"ה, "דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי הבחירות" (ע"פ שמות י"ד ב')... אבל היום אנחנו לא לפני אלא אחרי הבחירות, והכל בסדר ב"ה. אמנם היו הרבה דברים שלא חשבנו שיהיו, ולא היו דברים שחשבנו שיהיו, אבל זה "בחירות" שכל אחד בוחר מה שנראה לו, "והבוחר יבחר". **אנו מודים לכל הפעילים, ולכל אלה שטרחו בגופם ובממונם ובכל דרך שהיא להצלחת הבחירות. ויגיע הזמן ששני הפלגים כביכול של היהדות הספרדית יתאחדו ביניהם!** אמנם אצל אחינו האשכנזים יש אידיאולוגיה, ולפעמים נראה שהיא שככה ופתאום עולה מחדש, כי כל אחד לא יכול לקבל את הרעיון של השני. אבל הרעיון שלנו פשוט מאד, צריכים לשמור על השבת שלנו ועל הכותל שלנו ועל ארץ ישראל שלנו ועל הכל, וכולם מודים בזה. רק שלפעמים אדם חלש ולא יכול לעשות מכל מיני סיבות, ולכן כשמתרבים עוד אנשים מסתדרים בזה? אנחנו יכולים להזכיר שמות של כולם, כי יש כאלה שחושבים שאסור להזכיר שמו של השני אלא רק ברמז, אבל אצלנו אין רמזים, ואפשר להזכיר את כולם. **אין לנו שום מחלוקת עם אף אחד**, לא עם חכם שלום כהן ולא עם חכם בעדני ולא עמי, כי גם לי אין מחלוקת עם עצמי, אני שלם עם מה שעשיתי. אבל מי שרוצה שידבר לענין, "שואל כענין ומשיב כהלכה" (אבות ז' ה').⁵ לא כדאי לריב על זה, רק תאמר את דעתך,

תאמר "אני חושב אחרת", כי אין לנו מחלוקות. וצריכים להסביר לכל אחד: אם בחרת ככה זה בסדר גמור, ואם לא בחרת ג"כ בסדר גמור. ויגיע הזמן שכל המחלוקת הזאת תעבור מן העולם. במשנה (יבמות פ"א מ"ד) כתוב: אע"פ שביט שמאי ובית הלל חולקים, אלו אוסרים ואלו מתירים אלו פוסלים ואלו מכשירים, לא נמנעו בית שמאי לשאת נשים מבית הלל, ובית הלל לשאת נשים מבית שמאי. ואפילו שהיו ביניהם עניינים גדולים, למשל בית שמאי אומרים במקרה מסוים מצוה ליבם ובית הלל אומרים שזה כרת, אפילו הכי לא נמנעו מזה. התוספתא שם (פ"א ה"ג) מסיימת: **לקיים מה שנאמר "והאמת והשלום אהבו"** (זכריה ח' י"ט), וכן הוא בגמרא (יבמות י"ד ע"ב). מה זה האמת והשלום? האמת - שתאמר דעתך ואל תחניף אלא תאמר "אני חושב אחרת", והשלום - שעם כל זה יהיה שלום בעם ישראל. "והאמת והשלום אהבו", זה הכלל בחיים.

"שריפה גדולה עד למאוד"

ב. השבוע הזה בעונות היתה תאוונה בשריפה, של שמונה נפשות ממשפחת עטר. אמנם אני לא מכיר אותם אבל אמרו שהם אנשים טובים וצדיקים נותנים צדקות ומתפללים כל יום. התאוונה היתה בכביש מסוכן שתמיד ראו סכנות שם, אבל עדיין לא מתקנים את זה. והנה בכביש הזה נשרפו שמונה נפשות חיים בשריפה נוראה ואיומה, ובאו לחפש ולא מצאו כלום, כי לא נשאר זכר ואפילו עצמות לא נשאר מהם. בדרך כלל בזמן הבחירות קורים דברים כאלה, ואיני יודע את הסיבה לזה, או שאנשים לבם חם או שהנהיגים תועים בדרך, ואי אפשר לדעת את זה.⁶

לתת מטבע לצדקה לפני שיוצאים לדרך

ג. אני אומר הרבה פעמים, שכל מי שנוסע מחוץ לעיר ישים מטבע לצדקה, האלה! כל השטיות של ה"פסקווילים" האלה לא שייכים אלינו, מי המציא את המלה הזאת? האשכנזים שיהיו בריאים, ומה פירוש המלה הזאת? "פתקי אוילים", כי באשכנזית אומרים "פסקי-אוילים", אז קוראים לזה פסקווילים...
 6. פעם היה לנו חבר בעירייה, וכשמדברים איתו היה אומר "אני חולק עליך", מאיפה למד את המלים האלה? כי הוא חזר בתשובה ולמד גמרא, וראה שם שרבי יהודה חולק על רבי מאיר ורבי מאיר חולק על רבי יהודה וכו', לכן גם הוא אומר "אני חולק עליך"... אבל **כשתדבר פוליטיקה תאמר "אני חושב אחרת", וכשתדבר בגמרא תאמר "אני חולק עליך"**.
 7. והנה אחר הכל עם כל המלחמות שעשו נגדנו, **קיבלנו עשרים וששה חברים ברחבי הארץ**, שבאו יש מאין, כי היו מקומות שלא היה כסף לשלם בכלל, אבל הם היו מוכנים לעבוד ביחד, ובסוף קיבלו יותר מהמלה "ביחד", כי היא עולה עשרים וארבע וקיבלנו עשרים וששה חברים.
 8. גם שבוע שעבר קרה בארצות הברית דבר כזה. אחד עשר נפשות עושים ברית מילה בשבת שם, ופתאום נכנס מחבל משוגע והתחיל לירות, "לירות כמו אופל" (תהלים י"א ב'), ימ"ש ויבאד זכרו. אנשים שואלים: הרי זה שבת וברית מילה ואיך קרה להם דבר כזה? אבל מה שראיתי שהם מבוגרים מגיל ששים עד תשעים ושבע, ובעונות זה לא בית הכנסת של חרדים אלא רפורמים או קונסרבטיבים (איני יודע בדיוק), שמסכנים את להם עתיד והבנים שלהם עוזבים אותם לגמרי, כי הסבא חרדי יהודי פשוט ומתפלל והבן רוצה להתחכם ונעשה רפורמי או קונסרבטיבי, ואח"כ הנכדים לא צריכים לא זה ולא זה. המסכנים האלה לא מתאים להם לבוא ולתקוע יתד כאן בארץ ישראל, ואדרבה הם צריכים לחזור בתשובה, אם באתם מזרע ישראל למה תהרסו את עצמכם!?

1. ויש לי פסוק על זה: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" (תהלים קל"ג א), המלה הראשונה "הנה" גימטריא מזוז, "שבת אחים גם" ראשי תיבות שאג, ומי זה ששואג? "אריה שאג מי לא יירא" (עמוס ג' ח), "גם-יחד" במקף, שיתחברו עם "יחד" בלי מחלוקות ומריבות.
2. בקדשי החסידים אומרים "ויקרב משיחה" כמו הספרדים, ולא בדינו את זה מלבנו אלא **הארמב"ם** (בסדר התפלה) **כותב את זה**, אבל הליטאים לא אומרים שתי מלים האלה. ופעם משהו בבלינסון אמר לי: אתה רואה אותי חילוני, אתה יודע למה אני כזה? כי אני ממשפחה חסידית ולקחתי אשה ממשפחה ליטאית, אם הייתי אומר "ויקרב משיחה" חמי הליטאי מושך לי את הטלית, ואם לא הייתי אומר, האבא החסיד מושך לי את הטלית, מה עשיתי? הארתי להם את הטלית וברחתי... ונעשה חילוני. על שתי מלות יחריבו את העולם! אסור לריב על זה. **רבי חיים מוולוז'ין** צדיק יסוד עולם, ואמר מלה מיוחדת: "מי יתן שיבוא משיח וכולם יהיו ליטאים", למה? כי אז אף אחד לא יאמר "ויקרב משיחה" בקדיש כי המשיח כבר הגיע, ברוך הבא, וכשהוא יבוא כולם יהיו בשלום.
3. **הרב מונק ע"ה** (בעל שו"ת פאת שדך) היה מספר לי הכל, ופעם שאלתי אותו: איך התאחדו אגודה עם הליטאים? ענה לי: בכנסים הראשונה של אגודה (בשנת תרע"ב בערך) הבינו שאם ימשיכו במחלוקות יבוא המשכילים ויבלעו את הכל, לכן התאחדו ביניהם ב"ה. ומאז היו שם רבנים מכאן ורבנים מכאן (ועיין בספר מגדולי ישראל ח"א מכתב י"ג). בדור הזה היה חכם אחד הרב דב אליאך, שהוציא ספר "אבי הישיבות" על רבי חיים מוולוז'ין, וכתב שם שהוא שולל את החסידות לגמרי. אמנם לא ראינו את ספרו, אבל כתבו עליו (בעתון חסיד) מלים קשות מאד. רבי חיים לא שולל את החסידות, ואדרבה היה מתרועע עם הצמח צדק מליובאוויטש, אבל המחבר החכם הזה יורד עליהם. ובעיתון המתונה החרדי כתבו עליו: אחרי שאנחנו נמצאים בשלום ככה אתה עושה?! המחלוקת לא שוה כלום, צריך רק שלום.
4. השנואים של דוד המלך לא היו רוצים להזכיר את השם שלו, ולכן כתוב "האומרים לי האח האח" (תהלים מ"ט ז'), האח גימטריא דוד, כי במקום לומר דוד הם אומרים ברמז האח. "שמח ואמור האח, בהחיותך האח" (אזהרות לשבועות של רבי שלמה בן גבירול).
5. אמנם היו כל מיני "פסקווילים" של שטות שהפיצו אותם כאן, אבל לא היו דברים מעולם, כי יש סיבה לכל דבר. למשל למה אני לא בא לשיבה? כי אני לא מרגיש טוב, ומי שלא מאמין שייך לבית החולים בלינסון וישראל מה הבעיות שלי... מה שהרגעונות

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם: 16:09	17:21	18:01
ת"א: 16:25	17:22	17:57
חיפה: 16:13	17:20	17:55
ב"ש: 16:26	17:23	17:58

לקבלת העלון: baif.neheman@gmail.com

כל הכותבות שמחות י"ל ע"ה
מסן ארץ צדיקים
של"מ מוסדות
חכמת רחמי ברכיה

עורכים: הר"ג אביחי טענדן, שלום דרעי, משה חדאד שליט"א
עריכה ובקורת: הר"ג רבי אלעד עידאן שליט"א

החזרה שלנו על מערת המכפלה

ד. פרשת חיי שרה זה "קושאן" (כנראה זו מלה בערבית), החזרה היחיד שיש לנו על מערת המכפלה, והמסמך הזה הולך בעולם כולו, "עובר לסוחר". פעם היה ויכוח באו"ם שיהודים ייצאו ממערת המכפלה, כי הערבים אומרים שזה שלהם, שהרי אברהם אבינו נמצא שם והוא שלהם. למה? ככה! אין עם מי לדבר שם. (אבל הם מודים שיצחק לא שלהם. ובספר שלהם כתוב שאברהם עקד את ישמעאל, וגם ישמעאל לא נמצא שם). מה עשה חיים הרצוג (הבן של הרב יצחק אייזיק הרצוג זצ"ל)? תירגם את הקטע הראשון של חיי שרה לאנגלית, הפיץ אותו בין כולם, ואמר: "זהו המסמך שמערת המכפלה שלנו". והנה עכשיו זכינו שאנחנו עולים ומתפללים שם¹².

אם דין הערבים כדין עובדי עבודה זרה?

ה. פעם היתה שאלה בשו"ת יביע אומר (ח"י חאו"ח סימן ט"ז): האם מותר לנו להתפלל במערת המכפלה בחדר שעשו אותו מסגד ומתפללים בו הערבים בשעות מסוימות, או שאסור להתפלל שם כמו כנסייה? והרב ע"ה פסק שרק כנסייה זה עבודה זרה אבל הערבים במסגד לא עובדים עבודה זרה. מי אמר את זה? הרמב"ם שהיה בקי בספריהם עד הסוף¹³, כתב "כבר נכרתה עבודה זרה מפייהם ומלבם" (שו"ת הרמב"ם דפוס ליפסיה סימן ק"ס), אין להם עבודה זרה. ומה שהם זורקים אבנים במכה, זה לא בשביל עבודה זרה ואולי פעם התכוונו לזה, אבל בימינו (בימי הרמב"ם) התכוונו אחרת, כי כתוב בספר שלהם שכאשר אברהם היה בדרך לעקוד את ישמעאל, השטן עשה עצמו כמו ים¹⁴, ואברהם אבינו זרק עליו אבן, ואמר לו "יגער ה' בך השטן" (זכריה ג' ב'), ונעשה יבשה¹⁵. לכן הם לא מתכוונים לעבודה זרה באבן הזאת. אמנם אבן עזרא (דניאל י"א ל') כתב שזה מרקוליס של

12. לפני שנת תש"ח יהודי שרוצה לעלות למערת המכפלה, היה עולה רק שבע מדרגות בלבד ולא יותר, למה? אם תשאל אותם לא יאמרו לך סיבה לזה. אבל רש"י אומר שנקברו שם ארבעה זוגות: אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה. יעקב ולא (בראשית כ"ג ט'), ומכל אלה יש לערבים רק שמינית - אברהם, והשאירו לנו שבעה אנשים וזה שבע מדרגות. אבל לפי זה הם צריכים לעלות חצי מדרגה, למה הם עולים את כל המדרגות? קושיא. אבל לא מקשים על הערבים, אין מקשין על הדרשן ואין מקשין על הקורא...
13. בכתבי יד של הרמב"ם מצאו שמצייר ארבע רוחות העולם וכתוב למעלה "דרום", והרי אף אחד לא עושה ככה, או "צפון" כמו שנהוג היום או "מזרח" (ככה תמצא למשל במהרש"א ברכות ט"א ע"ב), למה הרמב"ם מצייר דרום למעלה? כי בזמנו ספרי החכמה היו של הערבים, והם מציינים את הדרום למעלה כי מכה נמצאת שם. לכן הרמב"ם שלמד בספריהם עשה ג"כ ככה (וע"ע בספר אריס נסי-גיטין עמ' ס"ז, ובעלון מס' 41 אותיות "ב" - ט"ו). והרמב"ם ידע ג"כ שהשם האמיתי של מוחמד הוא "אחמד" (עיין אגרת תימן), כי היה בקי בכל ספריהם.
14. זה לקוח מהמדרשים שלנו (מדרש תנחומא פרשת וירא אות כ"ב), כי הנביא שלהם היה שומע מדרשים מיהודים, מכניס אותם ל"מיקסר" ומעבד אותם, ומחליף שמות מכאן ומשם.
15. אבל כאשר אברהם אבינו זרק אבן חזר להיות יבשה, ואילו הם זורקים אבנים מאז ועד היום ואין כלום מזה... כי למעשה זה לא היה ככה.

"צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו" (תהלים פ"ה י"ד), תתן צדקה ותצא לדרך. וככה אני נוהג בלי גדר אם אני נוסע מחוץ לעיר ואפילו מעיר לעיר, שמברכים ברכת הגומל על זה. אמנם האשכנזים לא אומרים ברכת הגומל, כי כתוב בגמרא (ברכות ג"ד ע"ב) "הולכי מדברות", ואילו בעיר בזמננו לא היה כלום (עיין שלחן ערוך סימן ר"ט ס"ז), אבל היום יש תאונות שיותר גרוועים מחיות רעות רח"ל. ולכן לדעתנו גם הם יכולים לברך הגומל על נסיעה מעיר לעיר. (וע"ע בעלון מס' 69 אותיות כ"ד - כ"ו). וחוזף מזה, אומרים ג"כ תפלת הדרך. אנחנו אומרים אותה בלי בשם ומלכות, כי הרמב"ם (פ"י מהלכות ברכות הכ"ה) והפריי חדש (סימן ק"י ס"ד) כותבים ככה. והמשנה ברורה (שם) בביאור הלכה בד"ה (אין) כותב שרק אם הכל שממה בדרך ולא תפגוש שום עיר במשך פרסה (שעה ורבע), כמו אדם שנוסע לאילת, אז אומרים תפלת הדרך, אבל אם תראה ישוב תוך כמה פרסאות מכאן ומכאן, לא אומרים תפלת הדרך. ולכן אם רוצים אומרים בלי שם ומלכות. וכיון שאומרים בלי שם ומלכות, אפשר להוסיף "ותצילנו מתאונת דרכים ומסכנת מחבלים"¹⁰. צריך לומר את זה ולקרוא תהלים ולתת צדקה, אין לך דבר נפלא מזה¹¹. הנה רואים בפרשה של השבוע על אליעזר עבד אברהם, "אני טרם אכלה לדבר אל לבי והנה רבקה יוצאת" (בראשית כ"ד מ"ה). לכן אדם יתרגל בתפלה ובצדקה. ולא אמרתי כמה מטבעות אלא מטבע אחד לצדקה. ויאמר שלש מלים "תשמור עלינו בדרך", זה הכל. ומי יודע אם לא נחסוך הרבה תאונות והרבה צרות והרבה בעיות והרבה שואה והרבה מחלוקת.

9. הרב ברכת יהודה רבי יהודה ברכה שליט"א לא רוצה לקבל את הדברים שלי, וכתב להפך שגם הספרדים לא צריכים לברך בנסיעה מעיר לעיר, מדוע? כי חכמים לא תיקנו את זה על תאונות (ח"ו חאו"ח סימן ה'). חזק וברוך, מה אכפת לך אם תיקנו או לא? יש תאונות וסכנות בדרך, "כל הדרכים בחזקת סכנה" (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד). לכן צריכים לברך הגומל על זה. 10. המלה "תאונה" לא כ"כ מדוייקת. פעם שלחתי מכתב ל"אקדמיה ללשון העברית" על זה, ואמרתי להם: "המלה 'תאונה' טעות, בשלמא תשובה תרומה תקומה וכדו' השרש שלהם שוב רום קום, אבל תאונה אין שורש כזה 'און'. אמרו לי: נכון, זו טעות, ביאליק המציא את המלה הזאת מה נעשה לו? תגיד לנו אם יש לך מלה אחרת. אבל בינתיים אין שום מלה אחרת לזה. לכן מי שרוצה לתקן אולי יאמר "מסכנת דרכים", כי כל הדרכים בחזקת סכנה. אמנם אבא ע"ה אומר שיש לאקדמיה ללשון העברית המון שיבושים, אבל זה המקור וכולם עושים לפי מה שפוסקת האקדמיה, מי הקדימיני ואשלם" (איוב מ"ג א). מי הקדימיני יותר מהאקדמיה...
11. היה בחור מהישיבה שהיום הוא אחד המשגיחים אצלנו, שתמיד כאשר נוסע שם מטבע לצדקה (אייני יודע אם שמע ממני או שעשה לבד), ופעם אחת נסע ושכח לשים צדקה, והנה באמצע הדרך האוטו התהפך והילד הקטן שלו נפל בכביש וניצול, והוא קיבל מכה ואושפז שבוע-שבועיים. ואמר לי שזה בגלל ששכח לשים צדקה. מה יעשה אדם ששוכח את זה? יאמר "כשאחזור הריני מתחייב בלי גדר לשים מטבע לצדקה". וכיון שהבטיח שם זה בסדר. לפני עשרים ושש שנים קרה לי שהייתי באוטו עם המשפחה, כי רצינו לעשות שבט במקום מסויים, ובדרך הלגלג של האוטו התפרק, ואני הגעתי בתהלים לפסוק "קול רעמן בגלגל" (תהלים ע"ז י"ט), יש רעם בגלגל... אבל קראתי את הפסוק הזה "קול רעמן בגלגל" והכל היה בסדר.

מחידושי מרן שליט"א על פרשת השבוע

א. כ"ה (כ"א) ויעתר יצחק לה' וגו' ויעתר לו ה' וגו'. מכאן שאם יש שני מועדים לש"צ, אחד צדיק בן צדיק והשני צדיק בן שרע, הראשון עדיף, וראיה ממ"ש רש"י בד"ה ויעתר וכו' שאין דומה תפלתו של זה לתפלתו של זה. ויש מפרשים כוונת רש"י בדרך פלפול, דק"ל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה (עי' ברכות דף י"ב ע"ב), וכן רבקה התפללה להקב"ה תן בנים ליצחק ויצחק התפלל תן בנים לרבקה, ותפלה של רבקה נתקבלה שהיא עדיפה, לפי שהיתה צדיק בת רשע ולא למדה ממעשי אביה. ולפי פירוש זה הפכו הקערה על פיה. אבל לדינא נקטינן כפשט רש"י וכאמור. (מפי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, ט' בחשוון תשל"ג). וע' כה"ח (סי' נ"ג

אות מ"א) שכתב דהכל לפי עיני העדה. ובספרי הגר"ע יוסף לא נמצא מזה.

ב. ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו וגו'. פי' יצחק רבקה עולים תקט"ו כמנין תפלה. ומזה הבין שהכל תלוי בתפלה ועמד והתפלל, ולא לקח שפחה כאביו. ויש לרמוז, לנכח אשתו, ר"ת לומר נשמת כל חי את שמך תברך וכו'. כלומר שקיבל עליו לומר נשמת כל חי כשייפקד בבנים, שזו סגולה לישועה כידוע (שמעתי בתוספת נופך). וזה רמז לנכח אשתו, כי בנשמת כל חי מופיעים יצחק ורבקה זה לעומת זה. והוא פלא.

ג. (כ"ב) רש"י ד"ה ותלך לדרוש, לבית מדרשו של שם. עכ"ל. וזהו לדרוש את ה', את לרבות ת"ח והוא שם. ואע"פ שיצחק היה נביא, הלכה לשם כי היה זקן מופלג כבן ת"ן שנה, ויצחק צעיר לימים כבן ששים, וכמ"ש "אמרתי ימים ידברו ורוב שנים

יודיעו חכמה" (איוב ל"ב ז').
ד. (כ"ג) ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך וגו'. פי' אע"פ שדרך התאומים להיות שוים או קרובים בטבעם ובתכונות נפשם, הפעם הוא להיפך, וזו סיבת ההתרוצצות.
ה. ורב יעבוד צעיר. הלשון סובל שני פנים, כמו אבנים שחקו מים (איוב י"ד י"ט), וכן אלקים יראה לו השה לעולה בני (לעיל כ"ב ח'). אם ישראל עושים רצונו של מקום - רב יעבוד צעיר, ואם להפך - צעיר יעבוד את הרב.
ו. בד"ה מלאום יאמץ וכו' כשה קם זה נופל, וכן הוא אומר "אמלאה החורבה" (יחזקאל כ"ו ב') לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים. עכ"ל. צור כינוי לרומי, עיין בב"ר (סוף פרשה ס"א) ושמות רבה (פרשה ט'). אמלאה החרבה בגימ' צור או אם רומי.
ז. (כ"ד) והנה תומים בבטנה. נשאלתי מהו "והנה", והרי ידעה כבר מקודם, וכמו שנאמר בפסוק הקודם

"חנם" זה המחיר היקר ביותר

ח. אברהם אבינו לא מיד מביא כסף לעפרון, אלא שואל אותו: כמה זה עולה? ועפרון לא רוצה להגיד ואומר לו שיקח בחנם, אבל אברהם אומר לו: אין דבר כזה בחנם, "נתתי כסף השדה קח ממני" (שם פסוק י"ג). מה זה נתתי? הרי עוד לא נתן לו את הכסף. אלא רש"י כותב מלה בצרפתית שהכוונה כאילו הכסף מוכן וכבר נתתי אותו. כאשר אמר לו עפרון: זה בסה"כ ארבע מאות שקל כסף, אמר לו אברהם: הנה אמרת את המחיר, תקח את זה. "וישמע אברהם אל עפרון" (שם פסוק ט"ז), רש"י אומר "לחכימא ברמיזא", כלומר שעפרון לא צריך לומר לו: אדוני, אני דורש ארבע מאות שקל כסף, אלא אמר לו "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא ואת מתן קבור" (שם פסוק ט"ו), ואברהם הבין אותו, "וישמע אברהם אל עפרון", ונתן לו את הסכום הזה. הרבנית ליפשא נכדתו של רבי חיים מברסק, אומרת: המחיר היקר ביותר כאשר עושים לך בחנם, כי כל פעם יזכירו לך שעזרו לך וביקרו אותך וכדו', לכן תאמר: כמה מגיע לך? תקח ממני. ואל תאמר מראש את הסכום שנראה לך, כי מה שתגיד תהיה לא בסדר, וגם אם תאמר מחיר גבוה יאמרו לעצמם: אם הוא אומר מחיר כזה משמע שיש לו כהנה וכהנה אז נדרוש יותר. לכן תאמר: תגיד לי כמה מגיע לך. ותתן לו את הסכום הזה. אברהם אבינו מלמד אותנו משה ומתן ודרך ארץ ואיך להתייחס לכולם. וכל זה הוא עשה בשביל קבורה של שרה אמנו, כי ידע שהמקום הזה קדוש ומיוחד. וככה נאמר בזוהר.

"ה' ישמרני ויחיני" בלבד

ט. בהמשך כתוב הקטע של "ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל" (בראשית כ"ד א'). בכל הסיפורים מופיעה סגולה לאריכות ימים אחרי שגומרים את ההלל בראש חודש, לומר את הפסוק הזה ולהוסיף "וְיִבְרְכֶינָהּ (או וְיִבְרְכֶינָהּ) ישמרני ויחיני". אבל לא כדאי לומר את זה. דבר ראשון, יש לנו ספק אם זה זבדיה או זבביה. דבר שני, שמעתי בשם רבי חיים סנוואני ע"ה (שהיה מקובל גדול מתימן. ויש ספר "דרך צדיקים" שני כרכים, אחד עליו ואחד על רבי מרדכי שרעבי) שאמר להגיד בסתם "ה' ישמרני ויחיני", ולא להגיד זבדיה. אמנם יותר מסתבר לומר "זבביה", כי זה ראשי תיבות זקן בא בימים עם י"ה. אבל מה זה זבביה ישמרני ויחיני? וכי אתה עובד את "בעל זבוב אלהי עקרון" (מלכים ב', א' ב')? זבביה ישמור אותך ומי ישמור אותך?! כל מלאך וכל נברא בעולם צריך שמירה מלמעלה. וככה כתוב בתהלים (מ"א ג') "ה' ישמרהו ויחייהו", לא זבביה ולא זבדיה. הגמרא (שבועות ל"ה ע"ב) אומרת על הפסוק "ויאמר לוט אליהם אל נא אדני" (בראשית י"ט יח), שזה שם קודש. אמנם אבן עזרא (שם) ורבנו בחיי (שם י"ח ג') אומרים שזה חול, והגון בקמץ כי זה סוף פסוק. אבל הגמרא אומרת שזה קודש. מה הראיה

הגמרא שהיו זורקים אבן על עבודה זרה, אבל הרמב"ם בקי בספרי הגוים יותר ממנו, והוא כותב שזה לא היה עבודה זרה. וכל האחרונים הולכים אחריו בזה (וע"ע בספר ה' נסי עמ' ש"ג). לכן ערבי שנגע בין אפשר למכור אותו לגוי, כי הם לא עובדי עבודה זרה, ואילו נוצרי שנגע בין צריך לשפוך הכל, כי הם עובדי עבודה זרה (שו"ע יו"ד סי' קכ"ד ס"ו).

שבת "חיי שרה" בחברון, ושבת בתשעים מדינות

ו. כמה דברים נפלאים לומדים מהפרשה שלנו. קודם כל בשבוע הזה באו אלפים ורבות לעשות שבת "חיי שרה" בחברון. ומי שמארגן את זה ברון מרזל השם שלו גימטריא "שרה" 160. ויש כאלה שאין להם איפה לישון, וישנים שם מתחת אויר השמים, ומתעטפים בכל מיני שמיות וכדו'. וגם שבוע שעבר היה דבר נפלא, "שבת עולמית", שביותר מתשעים מדינות החליטו היהודים לשמור שבת כדת וכהלכה פעם אחת בשנה. שמעתי ולא האמנתי לזה, אבל אח"כ ראיתי כתוב את זה. וכיון שהם לא יודעים לשמור שבת, באים חרדים שיודעים את זה, עושים להם הפרשת חלה מערב שבת והם עונים אמון, ובשבת לא מדליקים ולא כותבים לא נוסעים ולא מעשנים ולא עושים כלום. וגם ברמת גן היה דבר כזה (ואולי בעוד מקומות בארץ). זה מכפר על עוון חילול ה' שהיה ברכבת לפני שלשה שבועות בליל שבת, למרות שהלכו יהודים להפגין שם, כי אמרו שזה "פיקוח נפש" ואין מה לעשות... והנה עכשיו אדרבה באה השבת הזאת, שיכולה לכפר על עם ישראל, כי לכל העם בשגה" (במדבר ט"ו כ"ו), ורובם לא יודעים כלום.

צריך לכבד כל אחד ואפילו גוים

ז. לומדים מאברהם אבינו שצריך לכבד כל אחד, ואפילו גוים. "ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת" (בראשית כ"ג ז'), "וישתחו אברהם לפני עם הארץ" (שם פסוק י"ב), ואפילו שהם בני חת כיבד אותם. לכן לפני שאתה רוצה לדבר תאמר להם: אני מודה לכם. צריך להתרגל במלים רכות. סבא רבא שלי כתב צוואה מלאה חכמה ודעת שכל שורה שם פנינה, ובאחת השורות כתב: "הלשון תהי רכה לעולם, אף עם האויב הגלוי" (נדפסה בספר מגדולי ישראל ח"ב עמ' קפ"ג). אם יש לך שונא גלוי אל תעשה רעש מזה, אלא תדבר איתו ברכות ובאהבה, שאם הוא יצעק עליך או יבזה אותך, יגידו לו: אתה מג'נון?! תראה איך הוא מדבר איתך, למה אתה עונה לו ככה?! הנה אברהם אבינו מדבר בכבוד עם עם הארץ ונושא ונותן איתם.

16. פעם אמרתי לו את זה, ואמר לי: אני לא מאמין. אמרתי לו: תכתוב "ברוך מרזל", ברון זה מאתיים עשרים ושמונה, "מרזל" זה מאתיים שבעים ושבע, ביחד זה חמש מאות וחמש, בגימטריא "שרה", כי אתה מארגן כנסים בשביל פרשת חיי שרה. התפלא: איך מצאת את זה? אמרתי לו: חשבתי עליך ומצאתי את זה...

יב. רש"י ד"ה יודע ציד, לצוד ולרמות את אביו בפיו וכו'. עכ"ל. דאי כפשטיה, איפכא הול"ל איש שדה יודע ציד, כדכתיב (לקמן כ"ז ה') וילך עשו השדה לצוד ציד להביא, שמתחילה הולך לשדה ואח"כ לומד לצוד ציד. (ואין לפרש יודע ציד בגלל שהוא איש שדה, דאטו בגלל כתיב בקרא?) אלא ודאי יודע ציד הוי הפך איש תם. ושמעתי רמז משם הרה"ג ינון חורי זצ"ל: שמרני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד (תהלים מ"ג א') ר"ת מלח, שעושה עצמו חסיד. ששואל איך מעשרין את המלח, והוא לא חסיד. ועל זה אמר מאיש מרמה ועולה תפלוטי. ודפח"ח.

יג. (ל') הלעיטיני נא מן האדום האדום הזה. המלה "הלעיטיני" היא לשון גסות, כמו שפירש רש"י, שאמר לו: אפתח פי ושפוך הרבה לתוכי, כמו ששיניו אבל מלעיטיין את הגמל. ואילו "נא" מראה על סגנון עדין, "בבקשה", כיצד יתכנו שני הפכים בנושא אחד? מפרש הגאון ר' חיים יאיר בכרך ז"ל (בעל חוות יאיר) שהמלה "נא" כאן היא מלשון "אל תאכלו ממנו נא" (שמות י"ב ט'). ראה עשו שהנזיד אינו מבושל כל

סך הכל כ"ד הויו"ת. רמז שכל כ"ד שעות היתה מחשבתו דבוקה בהש"ת, וכמ"ש בספר חסידים (סי' קס"ה) על שלשת האבות. ע"ש.

י. רש"י ד"ה ויקרא שמו יעקב - הקב"ה. עכ"ל. מקשים לפמ"ש רבנו נסים גאון (ברכות דף י"ג ע"א) משם מכילתא דר' ישמעאל (פר' בא) שיצחק לא נשתנה שמו, מפני שנקרא שמו מפי הקב"ה. ע"ש. ולפי דברי רש"י כאן שהקב"ה קרא את שמו יעקב, א"כ למה נשתנה אח"כ לישראל. ואמרת דאדרבא מטעם זה לא נעקר שם יעקב ממקומו אלא שישאל גדול ממנו, וכשהגיע למעלה גדולה שנאמר בו "כי שרית עם אלהים" וגו' (בראשית ל"ב כ"ט) נוסף לו עוד שם ישראל, אבל לא נעקר שם יעקב הראשון ממקומו כיון שקראו כן הקב"ה, משא"כ באברהם אבינו ע"ה.

יא. (כ"ז) ויעקב איש תם ישב אהלים. נ"ב: יעקב נוטריקוניש קונה עולמו בשעה (אחת). שאפ"ל אדם לומד שעה אחת בקביעות בדף היומי (וכיצא) קונה עוה"ב.

שהלכה לבית המדרש וכו'. ולק"מ, כי "והנה" מראה על הפתעה לרואים, כי עד עכשיו היתה עקרה ופתאום יש לה תאומים. וכן "והנה אנחנו מאלמים אלומים וגו' והנה קמה אלומתי וגו' והנה תסובינה אלמותיכם" (בראשית ל"ז ז'). וע' רשב"ם כאן.

ח. (כ"ה) רש"י ד"ה כלו כאדרת שער, מלא שער כטלית של צמר המלאה שער וכו' עכ"ל. עיין להרא"ם שכתב: פירוש, כאילו אמר "כלו שער כאדרת", שהיא הטלית של צמר וכו'. עכ"ל. וכפ"ש בשפ"ח. והוא דוחק ונגד הטעמים, שתיבת "כלו" בטעם מפסיק והמלים "כאדרת שער" סמוכות. ועוד לשון רש"י מוכיח שטיים כאדרת של צמר "שכולה שער", מכלל דשפיר מיקרי אדרת שער, וכן מפיוסוק לשון המקרא, מלבד הקושיא על הרא"ם מהכתוב בזכריה (י"ג ד'). ולענ"ד כפשוטו "כלו כאדרת שער" לענין מה מדמה אותו אם לצבע או לרוחב ולגודל וכו', ולזה פירש רש"י לענין שהיה מלא שער, ופשוט.

ט. (כ"ו) וידו אוחזת בעקב עשו. "וידו" בגימטריא שם הויל"ה. "אחזת" ט"ז הויו"ת. ועם יעקב (ז' הויו"ת)

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<<

"זבביה ישמרני ויחיני". אבל הוא מסכן נהרג ע"י רוצחים בגיל חמישים וחמש²⁰. וגם הרמח"ל שהזכיר את זה, ידוע שלא חי אפילו ארבעים שנה. לכן עדיף שלא להזכיר את זה²¹. אלא צריך להתפלל ככה, "ה' ישמרני ויחיני". אם תרצה תכוין בראשי תיבות מה שתרצה, ואח"כ תסיים "יהי רצון מלפניך אלקים חיים ומלך עולם אשר בידך נפש כל חי". אבל תאמר "ה' ישמרני ויחיני". זה אמרתי מדעתי, ואח"כ אמרו לי שרבי חיים סנוואני אמר ככה. (וע"ע בעלון מס' 69 אותיות מ'-מ"ג).

קריאת "ואברהם זקן" לחתן בבית הכנסת

יא. נוהגים אצלנו שכאשר יש חתן בבית הכנסת בשבת, מוציאים ספר תורה במיוחד בשבילו, ואחרי שעולים שלושה הראשונים כהן לוי וישראל, החתן עולה רביעי וקורא את הקטע הזה של "ואברהם זקן" פסוק פסוק²². אם הוא יודע לקרוא בטעמים, הכי טוב שהוא יקרא בתורה, ואם הוא לא יודע - מישהו אחר יקרא בשבילו (בדרך כלל בחו"ל ובוודאי בגרברא ידעו לקרוא בתורה). קוראים את זה בדחילו ורחימו ממש, וכל פסוק קוראים ומתרגמים אותו בארמית. למשל "ואברהם זקן בא בימים", מתרגמים אותו "ואברהם סייב על ביומין"²³, וכל הקטע ככה. המנהג בגרברא שאח"כ זה, מאיפה הביא את הלשון הזאת? מפסוק ביונה "ויאמר אליהם עברי אנכי ואת ה' אלקי השמים ואלקי הארץ אני ירא" (א' ט'). ומה פירוש כאן? עברי ראשי תיבות "עין ברכי יוסף" אנכי כתבתי את זה. ודוקא מרוב הגנוה שלו התפרסם בעולם כולו. במלאות מאה חמשים שנה לפטירתו, הגיעה אלינו לחו"ל חוברת מארץ ישראל, והיה כתוב שם "החיד"א - חידה מופלאה היא. איך התפרסם האדם הזה בכל תפוצות ישראל?! אבא ראה את זה, ואמר: הם לא הגיעו לחצי שבחו, מה זה חידה מופלאה? מגיע לו הדבר הזה.

20. מה היה שם? הוא אסף כסף ותפסו אותו רשעים ארורים, אמרו לו להביא את הכסף והביא להם, אח"כ אמרו לו לאכול חזיר, אמר להם: אני לא אוכל את זה. לקחו את הרצועות של התפלין שלו וחנקו אותו בהם. השם יקום דמו.

21. ואם תשאל: איך גדולי עולם טעו בה? מצאנו מקרה דומה לזה. רבי יהודה החסיד בפירושו על התורה כתב דבר מוזר מאד, שהקטע של "אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה" (במדבר כ"א י"ז) נכתב בימי דוד המלך! היתכן כדבר הזה? הרי משה רבנו כתב את התורה. הרב פיינשטיין ע"ה ראה את זה, וכתב בתשובותיו להשמיט את זה כי אסור להדפיס דבר כזה (ש"ת אגרות משה חיד"א סי' ק"ד-קט"ו). אמרו לו שבעל ספר הציוני שהיה חכם גדול ומקובל מביא את זה ג"כ בשם רבי יהודה החסיד. אמר להם: זה לא מעניין אותי, דבר שנגד האמונה לא להדפיס אותו. וגם כאן אחד מה"ג עיקרים זה שאין עבודה לזולת הקב"ה רק לו בלבד.

22. תמיד נכחתי למה החתן עולה רביעי, אבל מצאתי רמז "בתולה נישאת ליום הרביעי" (כתובות פ"א מ"א), לכן גם את עולה רביעי. ועיקר הטעם הוא שאם החתן כהן אסור לעלות כהן אחר כהן או אחר לוי, לכן מתחילה עולים כהן לוי וישראל ואח"כ החתן.

23. התרגום של "זקן" זה סבא, וא"כ למה מתרגמים כאן "סייב"? אלא כאן לא פירושו שאברהם זקן אלא הזקין, כי "זקן" כאן זה פועל עבר. שלושה משקלים יש בעבר, משקל פֶּעַל (קמץ חולם), משקל פֶּעַל (קמץ צירי), ושלושה אלה באו בפסוק אחד: "ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד, כי שכן עליו הענן, וכבוד ה' מלא את המשכן" (שמות מ' ל"ה). "יכל" זה משקל פֶּעַל ומנוקד קמץ חולם. "שכן" זה משקל פֶּעַל ומנוקד קמץ צירי. וא"כ כאן "ואברהם זקן" הכוונה שאברהם הזקין, ולכן התרגום לא אמור "ואברהם סבא", וכמו שתירגם אח"כ "אל עבדו זקן ביתו" (בראשית כ"ד ב') - סבא דביתיה, אלא "ואברהם סייב" שהזדקן ובה

לזה? הרי מצד הקמץ בנו"ן אפשר לדחות כמו שאמרנו. אלא בגלל שכתוב אח"כ "הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי" (שם י"ט י"ט), מי זה שבידו להמית ולהחיות? הרי אמר זה הקב"ה (כמבואר בגמ' שם). וא"כ לא יתכן שלוט ומשפחתו יאמרו ככה למיכאל או לגבריאל אלא רק לקב"ה. לכן לא כדאי להזכיר שמות מלאכים כאן, אלא לומר "ה' ישמרני ויחיני", זה הכל.

מי יודע כמה היו מקובלים שלא מקובלים?

י. אמנם אני יודע שהספרים הראשונים שהזכירו את זה, חיפשו את המקור לזה ומצאו שמהר"י צמח (לחם מן השמים דף ע"ג א') מצא בכתב יד מזמן רב לפניו שכתוב ככה. אבל באותה תקופה היו כל מיני מקובלים "זיפנים", איך אני יודע את זה? כי באותה תקופה היה חכם אחד אברהם אבולעפיא, שאמנם יש אומרים שהיה מקובל אמיתי, אבל הרשב"א (ח"א סימן תקמ"ח) יורד עליו וכותב הכסיל הטפש והסכל²⁴, וכי אפשר לסמוך עליו?! ומי יודע כמה מקובלים היו כאלה באותה תקופה?²⁵ לכן אי אפשר לדעת מאיפה באה הסגולה הזאת. אמנם מובא בכף החיים (סימן תכ"ב אות ז"ן) בשם משנת חסידים (מסכת ראש חדש פרק ב') של רבי עמנואל חי ריקי, שהיה צדיק גמור וחכם גדול²⁶, והיה קורא את הסגולה הזאת של

17. ומרוב "חכמתו" הוא הלך לאפיפיור ואמר לו: אתה צריך להתגייר ולהיות יהודי, האפיפיור רצה להרוג אותו והוא ברח משם.

18. אתם חושבים שכל מקובל צדיק גמור? היום יש כאלה שהם "מקובלים" במראות שרק מקבלים כסף מאנשים. "ומקבלין דין מן דין ואמרין קדיש", מה נפשך, אם החולה לא התרפא אז מבקשים כסף לומר עליו קדיש...

19. הוא כתב פירוש על המשנה וקראו לו "דקדוקי עניות" (אולי מפני שהמלה עניות בנימטריא עמנואל חיריקי. המערכת), וכשבאו להדפיס אותו אמרו: מי יקנה דקדוקי עניות? נקרא לו הפוך "הון עשיר". ויש בו חידושים יפים מאד. באותו הדור היו ארבעה חכמים גדולים באיטליה, שכתבו פירושים על המשניות: הראשון שבהם זה הרמ"ר רבי משה זכות, השני זה הון עשיר, השלישי זה רבי דוד קורניאלדי בית דוד, והרביעי זה רבי דוד פארדו. אבל רבי דוד פארדו היה מדבר בתקיפות רבה, ויורד על בית דוד בחרב ובחנית, ולכן חבל על גאון גדול שכמותו שלא קיבל כבוד כמו שקיבל למשל הרב חיד"א, כי רבי דוד פארדו היה גאון לא פחות, אבל מדבר בתקיפות גדולה, עד שהרב בית דוד קורניאלדי נבע אותו לדין תורה על זה, ובחלק ב' כתב שעשו סולחה ביניהם, אבל אח"כ ירד עליו עוד פעם (כלים פ"א מ"ה). חבל. צריך להדפיס ארבע פירושים אלה בכרך אחד, "פירושי חכמי איטליה". הרב חיד"א היה עני ומדבר בנחת ובכבוד. פעם הרב חיד"א הביא חידוש של רבי ישעיה פיק שכתב: כולם שואלים למה עושים חנוכה שמונה ימים? הרי בכך היה שמן ללילה אחד, וא"כ הנס היה שבעה ימים בלבד. וזו קושיית מרן הבית יוסף (סימן ת"ע). ותירץ שבשאלות גורס בגמרא (שבת כ"א ע"ב) "ולא היה בכך הזה אפילו לילה אחד", וא"כ לפ"א הקושיא אינה קושיא בכלל, ולא קשיא מידי. (רבי ישעיה פיק למד את הספרים הזנוחים במונו שלא למדו בהם. הוא למד את השאלות וכתב עליו ספר "שאלת שלום" למד את ספר החינוך וכתב עליו ספר "קטן שהגיע לחינוך". למד את ספר הערוך וכתב עליו ספר "הפלאה שבערכי"). אבל הרב חיד"א כותב שהוא כבר קדם אותו בברכי יוסף (שם סוף סק"א). ואיזה ביטוי הוא כותב על זה? "ויתוש קדמו", כלומר אני יתוש וקדמתי אותו, "יתוש קדמך במעשה בראשית" (סנהדרין ל"ח ע"א). היה לו סגנון מיוחד. הרב חיד"א כתב ספר של כל מיני הלכות בקיצור כמו קשר גודל וכדו', וכתב שם "עברי אנכי כתבתי את

ז. כ"ו (ב'-ג') שכון בארץ אשר אומר אליך. גור בארץ הזאת וגו'. ע' רמב"ן. ואפ"ל שכון דירת קבע בארץ אשר אומר אליך (והיא באר שבע ותברון שהלך להם אח"כ). אבל בינתיים לפי שעה גור בארץ הזאת אצל אבימלך, ומדויק הלשון שכון וגור.

יח. גור בארץ הזאת. בגרר. והוא לשון נופל על לשון - גור בגרר. וכן לעיל (כ' א'). וע"ע בס' אסף המזכיר (ערך לשון נופל על לשון בתנ"ך).

יט. גור בארץ הזאת ואהיה עמך וגו'. נראה שאבימלך זה היה בנו או נכדו של אבימלך הראשון שלקח את שרה (כי עברו מאז למעלה משבעים שנה). ועל זה אמר גור ר"ל גור אריה (וכיוון על אבימלך). גם גור בנימטריא

טז. (ל"ג) ויאכל וישת ויקם וילך. אמרתי חידה: היכן מציינו בתנ"ך סמך מאדם רשע להלכה מפורסמת בהלכות סעודה? והפתרון: (א) על עשו נאמר "ויאכל וישת ויקם וילך", מבואר שאכל בישיבה ואחרי שאכל ושתה קם והלך. ומזה יש סמך למה שכתב הרמב"ם (בהלכות דעות פ"ד ה"ג): לעולם כשיאכל אדם ישב במקומו... ולא יהלך... ולא יטייל וכו'. (ב) בלבן כתיב (לקמן כ"ד ל"ב). ועיין רמב"ן (שם) ויתן תבן ומספוא לגמלים וגו' ואח"כ נאמר וישם לפניו לאכול שקודם נתן לבהמה לאכול ואח"כ לאדם, שכך היא ההלכה. (ג) באחשורוש נאמר והשתיה כדת אין אוגס (אסתר א' ח'), ובגמ' מגילה (דף י"ב ע"א) דרשו כדת של תורה, מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה אף סעודתו של אותו רשע כן.

צרכו, ואמר ליעקב: מה איכפת לי, הלעיטני עכשיו כמות שהוא, חצי בישול או שליש בישול, כמאכל בן דרוסאי, שפון את הקדרה לתוך פי.

יד. רש"י ד"ה מן האדום וכו' ובישל יעקב עדשים להברות את האבל וכו'. עכ"ל. וזה נרמז בר"ת מכרה כיום את בכורתך לי, וימכור את בכורתו ליעקב. וזה שאמר ויקם וילך, שלא ישב עם האבלים לנחם אותם, אלא קם והלך.

טו. בא"ד כך אבל אין לו פה, כדאמרינן במועד קטן אבל כל שלשה ימים הראשונים אינו משיב שלום וכו'. עכ"ל. כלומר לא כפשוטו שאין לו פה, שהרי הוא צריך לפתוח בדיבור לפני המנחמים כמ"ש בש"ע י"ד (ר"ס ש"ו).

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מגילות ועוד

תנתן הנחה לבאים דרך העלון

אפשר להוציא ספר תורה בשביל החתן

גי. מנין לנו שאפשר להוציא ספר תורה אפילו במקום שאין מנהג ידוע? בשו"ת **גינת ורדים**²⁶ (כלל א' סימן מ"ט) כותב שכל זמן שיהיו עשרה מישראל שרוצים להוציא ולקרוא בספר תורה בכל מקום שירצו, יכולים לברך ולעשות את זה. והביא ראיות לזה. ויש לי עוד ראיה, ממה שכתוב בספרים **שכאשר נפטר הרמב"ם** קיבלו כל עם ישראל תדהמה נוראה ואיומה, כי ספרו התפרסם בעולם כולו²⁷, ומה עשו? הוציאו ספר תורה פרשת **בחקתי וקראו שם את התנוכה, ואח"כ קראו הפטרה מספר שמואל-א'**, והפסוק האחרון שם **"גלה כבוד מישראל אל הלחץ ארון האלקים"** (ד' כ"א). זאת אומרת שהוציאו ובירכו על הקריאה הזאת. ומסתבר ככה כי לא נראה שהקריאה היתה בלי ברכה וגם ההפטרה בלי ברכה על אויר. למה עשו ככה? כי הם רצו לקרוא את הקטע הזה כדי להביע את הכאב על פטירת הרמב"ם. והוא הדין כאן מאבל לשמחה.

רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה

יד. **רבקה אמנו היתה חכמה גדולה**, ולא שאני נותן לה תעודה... אבל

26. זה חכם גדול ממצרים, **רבי אברהם הלוי, בנו של הרב דרכי נועם**. ספרו נדפס באותיות קטנות מאד כי היה לו הרבה מה לכתוב, ומסתמא היום נדפס מחדש.
27. פעם הרמב"ם בתשובה כתב: מה אעשה שיצא טבעי בעולם, ואין לי זמן ופנאי, כי רופאים וחולים באים זה הולך וזה בא, אוהבים ושונאים גוים ויהודים. אבל לא יצא טבעי בעולם בגלל התרופות שלו, אלא בגלל החיבור שלו שנתפרסם בעולם כולו.

החתן לוקח את הספר תורה, ומסתובב איתו בכל בית הכנסת, וכל אחד מנשק את הספר תורה. ואח"כ עושים "מי שברך".

המנהג הזה קדמון מאד

יב. המנהג הזה לא חדש ולא מג'רברא או מתונס, אלא הוא קדמון לפני אלף שנה ויותר, ומובא בספר **הערוך** (ערך חתן), ו**בספר רבי יהודה אלברצלוני** (הובא באוצר הגאונים סוטה דף מ"א ע"א), ו**בהריטב"א** (ביומא). פעם כתבתי מאמר על זה בחוברת אור תורה (שנת תשמ"ח סימן זק"ן אות א')²⁴, והבאתי שם כל המקורות למנהג הזה. למה אני אומר את זה? כי יש כאלה שמתנגדים בכל מחיר לזה, ואומרים "אנחנו לא נוהגים, וזו ברכה לבטלה", ועושים רעש על זה. פעם שלח אלי חכם אחד שגר בישוב אשכנזי והוא הרב שם, והיה חתן (כנראה מהעדה שלנו) שרוצה להוציא ספר תורה ולקרוא "ואברהם זקן", וכמה שדיבר איתו שלא יעשה את זה לא עזר כלום, אז שלח לי מכתב שאני אכתוב לו שיבטל את זה. כתבתי לו: קודם כל תדע שלא המצאנו את המנהג הזה מלבנו, אלא הוא נזכר בספר **הערוך ובהריטב"א ובכנסת הגדולה ובספר בית מנוחה**, והבאתי לו רשימה ארוכה לזה. אבל בכל זאת אם אתם לא נוהגים לא כדאי לריב על זה, אלא תקראו מהחומש את זה. אבל אח"כ בשבת בא אבא של החתן ואמר "אנחנו נוהגים להוציא ספר תורה", והתגבר על כולם²⁵.

בימים, ולכן דאג למצוא אשה ליצחק. כאשר לומדים דקדוק עם הפסוקים והכללים באויר זה כ"כ יפה שאתה נהנה מזה. היום אומרים "השיעור הכי משעמם זה שיעור דקדוק", אבל הפוך, **השיעור הכי מתוק זה דקדוק**. פעם לימדתי תלמידים שוא נע ושוא נח, ואני חוזר ומסביר זה לפניו זה לאחריו והם לא מבינים כלום, אז כתבתי להם כותרת: **"שוא נע ושוא נח"**, המלה "שוא" השי"ן מבוטאת בשוא נע, ואילו המלה "ושוא" השי"ן מבוטאת בשוא נח. אתה רואה שתי מלים וכבר יודע את זה. היה לנו מורה אחד ז"ל שהיה אומר לתלמידים: **כל שוא שנמשך לאחריו הוא נע, וכל שוא שנמשך לפניו הוא נח**. אבל הם היו עושים להכעיס ובמקום נע אומרים נח, אז הוא היה מכה אותם במקל ומקלל אותם (ימח שמם וזכרם), והם היו עושים ככוונה כדי להרגיז אותו. אבל לא עושים ככה, אלא תתן להם סימן והם יזכרו את זה.
24. איך אזכור את זה? תשמ"ח זה רמז לחתן, "שמח תשמח רעים אהובים", וסימן זק"ן זה "ואברהם זקן".
25. הגדבאים נוהגים לעשות חגיגה על הידים, ופעם היתה כלה גרדבאית שאמרה לה הבלנית שזוהי חגיגה וצריך להוריד את זה. האבא של הכלה כעס עליה: מה את אומרת ככה על מה שנהגו מדורי דורות?! שתקה מסכנה פחדה ממנו... אבל למעשה החינה לא חגיגה. **הרמב"ם** (כ"כ בספר מעשה רוקח דף א' ע"א) **הרשב"א** (תה"א סוף שער ז') **והרשב"ץ** (ח"ג סימן נ"ח) **כתבו שהחינה הזאת רק צבע בעלמא, חזותא בעלמא**, ואין בה **ממשות**. והם מובאים בשו"ת יביע אומר (ח"ב חיד"ד סימן י"ג אות א'). לכן מדורי דורות עשו חינה ואין בזה כלום. "חנה" מזכירה שלש המצוות של הנשים, כי זה ראשי תיבות חלה נדה והדלקת הנר, רק שהם לא יודעים את זה. כל עדה צריכה ללמוד את המנהגים של העדה השניה ולהעריך אותם כל זמן שהם לא נגד ההלכה.

השיעור הקבוע בתורתו של **רבינו ה"אור החיים הקדוש"**
מתקיים בכל ליל שב"ק
בשעה 20:30
בביכנ"ס "אהל רחל"
בשיכון ה' ב"ב
מפי הרב רמי חדר שליט"א
כיבוד קל במקום

יום נחמה
נשלח אל מעלת המשפחה הנבודה **משפחת אזולאי**
בהילוך מעליהם ראש משפחתם, איש חיל רב פעלים, שליח הציבור שנים רבות ביותר, במסירות ובענוה, השר לשירותי דת **הרב דוד אזולאי ז"ל**
יה"ד שינוחמו מן השמים
ולא יוסיפו לדאבה עוד. אבי"ד
החותמים בצער רבנן ותלמידהון
הרב חננאל נהן הרב ברכאל נהן
הרב רחמים חי חזיתיה נהן

באיות חתום ונשלח בין היתר

המשך המזמור שם "אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק" מכון אף הוא לאברהם אבינו, כמבואר בנדריים דף ל"ב ע"ב).

כב. **כי ירא לאמר אשתי פן יהרגוני וגו'**. מקרא קצר הוא, ושיעורו: כי ירא לאמר אשתי [כי אמר] פן יהרגוני. (וכ"כ הראב"ע). וכיו"ב לעיל (ד' כ"ה) ותקרא את שמו שת [כי אמרה] כי שת לי וגו'. ולקמן בפרשת מקץ (מ"א נ"א-נ"ב): ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה [כי אמר] כי גשני אלקים וגו', ואת שם השני קרא אפרים [כי אמר] כי הפרני אלקים וגו'. וכן בפ' יתרו (שמות י"ח ד') ושם האחד אליעזר [כי אמר] כי אלקי אבי בעזרי. ובשמואל א' (א' כ') ותקרא את שמו שמואל [כי אמרה] כי מה' שאלתיו. ע"ש. וסימניך: שת, יצחק, מנשה ואפרים, אליעזר ושמואל.

מהלכות עכו"ם הלכה ג'): כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן... היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו... עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל... וכן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו. עכ"ל. הזכיר פה רבינו שני זמנים: זמן ההתחלה "כיון שנגמל" והוא בן שלש שנים (שכן זמן ההנקה הוא שנתיים כידוע), וזמן ההכרה המלאה בגדלות ה' "בן ארבעים שנה" (הוא מספר עגול, או שכך היה גורס הרמב"ם בגמרא במקום בן מ"ח הכתוב לפניו). ובזה יש לבאר רמז הכתוב בתהלים (ק"ג) לך טל ילדותך. לפי גירסת הרמב"ם שאברהם אבינו הגיע להכרה מלאה בהקב"ה בגיל ארבעים שנה, הקב"ה אומר לו: לך "טל" ילדותך, אני מוחל לך על ט"ל השנים של ילדות שלא עבדת את ה' כל הצורך. (ואף

אורב, וכדאמרין בעלמא דמית עלי כאריא ארבא (ב"ק דף פ"ה ע"א). והכוונה שמזהירו שישמר מהארי הרובץ בארץ הזאת, ומ"מ מבטיחו שלא יירא ממנו כי "ואהיה עמך" וגו'.

כ. **רש"י** ד"ה האל, כמו האלה. עכ"ל. כוונתו שלא תפרש לשון חוזק כמו (יחזקאל י"ז י"ג) ואת אילי הארץ לקח. (עייני יבמות דף כ"א ע"א).

כא. **ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי**. אמרו רז"ל בנדרים (ל"ב ע"א) בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, ולמדו כן מרמז הפסוק "עקב" אשר שמע אברהם, שכן אברהם אבינו חי 175 שנים, תנכה 3 שנים (שעדיין לא הכיר בהן את בוראו) נשאר 172 שנים כמנין **עקב**. אולם ישנה דעה אחרת לפיה הכיר אברהם את הקב"ה בגיל 48 שנה. הרמב"ם מפשר בין שתי הדעות הללו וזה לשונו (בפ"א

מתנחם לך להרגך" (שם כ"ז מ"ב), כי אם תאמר הסיבה הזאת ליצחק יהיה לו כאב שבעתיים, כי הוא כבר זקן ומבוגר (בן מאה עשרים ושלוש או יותר) והבנים שלו הורגים אחד את השני, איזה חיים אלו? לכן היא הסתירה את הכל, ואמרה לו: תשמע רבי יצחק, "קצתי בחיי מפני בנות חת" (שם פסוק מ"ו), הבנות האלו נשות עשו, אהליבמה וכל מיני שמות משונים, כל הזמן מקטירות לעבודה זרה, "אם לוקח יעקב אשה מבנות חת כאלה" (שם), כמו הנשים של עשו, "למה לי חיים". יצחק הבין שצריכים לשלוח את יעקב למרחקים, וככה הצילה את יעקב במשך עשרים שנה³⁰. רבקה אמנו היתה חכמה גדולה.

מין הרב עובדיה ע"ה אוהב את השם "רבקה"
טז. לכן הרב עובדיה ע"ה תמיד אוהב את השם הזה. פעם בא אחד ואמר לו: הרב, נולדה לי בת תעשה לי "זבד הבת". הרב אמר: ויקרא שמה בישראל? אמר לו: "שרה", אמר לו הרב: שרה זה דומה לצרה, "צרה כמכבירה" (ירמיה ד' ל"א). אמר לו: אני אקרא לה "רחל", אמר לו הרב: רחל ראשי תיבות רחמנא ליצלן³¹. אמר לו: נקרא לה לאה, אמר לו הרב: לאה זה עייפה, וכל היום אם תאמר לה לעשות משהו בבית, היא תאמר: אני עייפה ואני לא יכולה. מה נשאר ליי? אני רוצה לקרוא על שם האמהות. אמר לו: **תקרא לה "רבקה"**, כי היא זריזה וחכמה וטובה. גם מדיבורים פשוטים של האבות והאמהות, אתה לומד תורה וחכמת חיים, אתה לומד הכל.

30. במרוקו לפני מאתיים שנה היה משורר ידוע **רבי דוד בן חסין** (הוא כתב הרבה שירים. והשיר המפורסם ביותר: "אערור מהלל ניבי, לפני אלקי אבי, לכבוד חמדת לבני, אליה הנביא". והוא חתום שם בראשי תיבות), והמסכן הזה חי לו תשע בנות ולא היה לו כסף לחתן אותם (גם לרבנו חננאל היו תשע בנות, אבל היה לו כסף כעפר הארץ ב"ה). פעם ראה בחור אחד טוב ששמו היה יעקב, אמר לעצמו: הבחור הזה יכול להתאים לבתי, אבל איך אניגד לו את זה? וכי אניגד לו בוא תקח את הבת שלי?! והנה המשורר הזה היה קורא בתורה בפרשת תולדות ביום שבת, ואמר "קצתי בחיי מפני בנות ט"ת", אמרו לו: כתוב "בנות חת", אמר להם: "בנות חת" - **אם לוקח יעקב**, אם יעקב יקח לי את התשיעית ישארו שמונה בנות... ובמוצאי שבת חתמו את התנאים ביניהם. אפשר לעשות דברים בחכמה בעדינות ובטוב טעם.
31. אמנם אין בזה כלום, אבל יש כאלה מפחדים מזה. וגם רחל מסכנה כתוב שמתה בדרך "ותקבר בדרך אפרתה" (בראשית ל"ה י"ט).

כשאתה רואה את הסיפורים והדוגמאות בתורה, איזו חכמה היתה לה. אליעזר עבד אברהם בא ואומר לה "הגמאיני נא מעט מים מכדך" (בראשית כ"ד י"ז), והיא אומרת לו: "ותאמר שתה אדוני", ואח"כ "וגם לגמליך אשאב" (שם פסוק י"ט). למה את אומרת את זה? וכי שמעת את התפלה שלו?! הרי הוא דיבר בלחש, "אני טרם אכלה לדבר אל לבי והנה רבקה יוצאת" (שם פסוק מ"ה), הוא דיבר אל לבו ואף אחד לא שמע אותו. אלא שהיתה לה חכמת חיים, וחשבה: אם אתן לאליעזר שישתה מהכד²⁸, אולי יש בפה שלו חיידיקים וכדו', ואח"כ כשאביא את זה הביתה וישתו, הם יכולים למות. ואם נשפוך בפניו את המים שנשארו, זה פוגע בו, מה נעשה? אמרה לו: יש לך עשרה גמלים אז אני אשאב גם להם²⁹, אבל איך ישתו הגמלים? וכי מישהו יכול לתת להם לשתות?! הם יבעטו בו ויהרגו אותו. לכן עושים שם שוקת ששופכים שם את המים, והיא לקחה את מה שנשאר בכד ושפכה אל השוקת, "ותער כדה אל השוקת" (שם פסוק כ'), ומילאה כמה כדים עד שהגמלים שתו לרויה וברוכו בורא נפשות... וככה רבקה ניצולה מכל הבעיות. זו חכמה אחת איך לתמרן בין כבוד האדם ובין הבריאות של המשפחה.

עוד דוגמאות לחכמתה של רבקה אמנו ע"ה
טו. החכמה השניה, כאשר שאלו אותה: "התלכי עם האיש הזה ענתה: ותאמר אלך" (שם פסוק נ"ח), למה לא ענתה "כן"? כי יכול להיות כן שפירושה לא, אם שואלים אותה: את לא הולכת עם האיש הזה? אז "כן" הכוונה אני לא הולכת איתו. לכן אמרה "אלך", בלי פלפולים ובלי שטויות והבלים, אלא מלה ברורה. החכמה השלישית, כאשר באה להודיע ליצחק שיש ליעקב פחד מעשו, שרצה להרוג את יעקב כי הוא לקח ממנו את הברכות, וצריך להבריא אותו. לכן אמרה לו כמו שאמרה ליעקב: "הנה עשו אחיך

28. ויש דעה שזה היה עוג מלך הבשן שהיה ענק (פרקי דרבי אליעזר פרק ט"ז).
29. פעם הקשיתי: למה צריך גמלים? שיקח חמורים. אבל התיישב לי שבימי קדם היו מביאים גמלים לנדוניה ומוהר ומתן (ועד היום הבדואים אומרים: כמה אתה נותן בעד הנערה הזאת? עשרה גמלים, שלשה עשר גמלים, חמשה גמלים, וכן על זו הדרך), לכן אליעזר אמר שאם לבן ובתואל יתעקשו וירצו גמלים, הנה הגמלים מוכנים כאן, ואח"כ יקח אליעזר חמורים ויחזור בהם.

אפיקים
 חשובה
 לשאלת חיי מורה
 המערה בשבת מים
 רותחין ע"ז אבקת מרק
 לילולת וול (בכלי אחד).
 הדין הוא שלילולת מותר
 כדן חולה שיב"ס. ולו
 אסור ואין זה סדין מעשה
 שבת (שאז בדרכן
 יהיה מותר עיין מנוח"א
 ח"א עם תר"ז) משום
 שגף הפעולה מותרת
 (שהוא לעורר חולה
 שיב"ס) ואינו אסור
 אלא מחמת דבר צדדי
 משום מרבה בשיעורין.
 מ"ס אסור סדין הנכשל
 לחולה שאסור לבריא
 שמא ירבה
 (שו"ע ש"ח ב').

הזוכה בפתרון החידה
 נחמן רזולין - אשקלון

אלה:
 משפחת רוטשילד רבה בקומה 64 במתקן של העיר הכחא ג'ן.
 והנה באין שבת בשעה שלוש אפנה בוקר נפל החשמל בכל המתקן של
 השעה שבע בבוקר, ולאחר הקידוש יצחק אבי המשפחה בא אליו
 מכוס הקפה שהוא או מהחיים, ואלו נחמד חדרה גדולה כיון שכאשר
 נכר החשמל החיים היה צונן, וא"כ כל החיים נקבשו אח"כ שוב.
 האם נאסרו כל החיים?
 [והוא לא יודע אפילו או מילאה יחודי החיזר אל החשמל]

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576
 בין הפותרים זכונה תוגרל מכות קפה איכותית

מיניבר נעם 1 המחודר לשבת - בלי שאלות!
 נבדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין | כ-40 כוסות מים רותחים | בטיחותי במיוחד לילדים

מיניבר נעם 1 מומלץ בתכנית 'בית בטוח' איחוד הצלה

נעם זורם ברגע אחד

אפיקים ממוקד טיפול מים

8510*

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

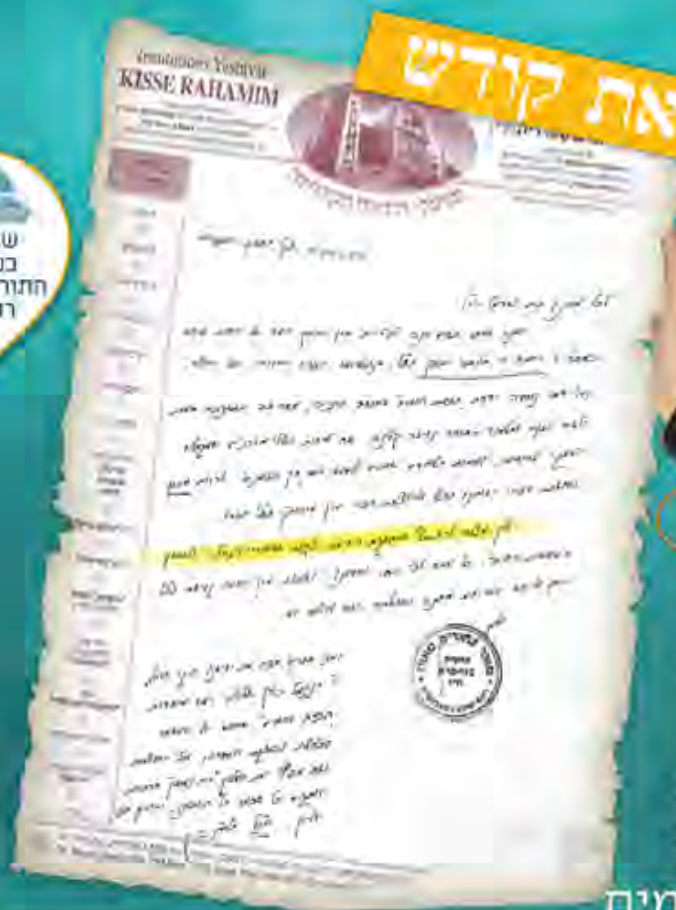

ההגרלה הגדולה של מוסדות "חכמת רחמים"

שתערך במלאת שישים שנה לפטירתו של מרן ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל הצטרפו עכשיו לשותפות אמת במוסדות "חכמת רחמים" ותזכו בשי עולמות

- שותפות ביותר ממיליון שעות תורה בחודש
- השתתפות בהגרלה הגדולה על רכב ונתנות יקרות ערך
- שותפות במפעלי חתורה 'חכמת רחמים'
- שי לבחירה על תמיכתך במוסדות הקדושים

עשרת ראשון מרן פאר הדור רבנו מאיר מאוזן שליט"א

רכב שברולט 2019 או תמורתו במזומן תכשיטי זהב ויהלומים ועוד פרסים יקרי ערך

בקניית 2 כרטיסים כרטיס בונוס מתנה

מחיר כרטיס הגרלה: 520 ₪ ע"פ הוראת הרבנים ניתן לרכוש כרטיס מכספי מעוון ההגרלה תערך בע"ה ביום שלישי אור לוי שבט 15.1.19

המוקד: 08-6727523 | באתר: yhr.org.il

ילדי גאולה

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 91

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן
079-9270505 שלוחה 23
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס
(נא לציין שם וטלפון)

אי בתמונה?

לחצו לתספור

לוי שהוא לא ברשימה בפנקס, ונתנו לו למחוק משום את מי שהוא רצה. אבל בשנה השלישית הם לא באו אליו, ובאותה שנה הפת שולו נפטרה והוא הבין שבגלל זה לא באו אליו המלאכים. ספור זה מביאו מרן רבי משה פלפון מהנהן זצ"ל (בקונטרס מעשה הצדקה הנספח לספר ברית כהונה אבן העזר, הנדפס בגרדאב תש"ח) שהיה מדיק מאד (וראה בספר מגדולי ישראל חלק א' עמוד רס"ד). (גליון 18 הערה 1).

רבי משה מהנהן דר"הם כתב ספר "ידי משה" על פרק ראשון של פסחים, מאתים דף פפ"ג עמ"ד. פעם רבי חיים מאדאר זצ"ל הרב הראשי לתניס נסע לצרפת (פי אשתו הייתה חולה אז), וישב בישיבת אור יוסף-פובליין שם. שאלו אותו: "תגיד לנו, המחבר של הספר הזה "ידי משה" חי?" השיב להם שכן הוא חי. חזרו ושאלו אותו: "הוא חי בעולם הזה? אולי חי בעולם הבא..." אמר להם: "הוא חי בעולם הזה". שוב שאלו אותו: "הוא דורך על הקרקע?" ענה להם: "וכי יש לו מטוס?! הוא דורך על הקרקע". אמרו לו: "לא ראינו גאונות כזאת, הבקאות והחריפות והישר, לא ראינו דבר כזה". (גליון 125)

היה ספור לפני מאתים שנה בגרדאב, שהיה חכם אחד שמו רבי רחמים חורי (והוא קתב ספרים על רב התלמוד בשם שיערי רחמים וכסא רחמים, ונדפסו בדור האחרון), והוא היה רגיל לדרש על הנפטר. שנה אחת הייתה מחלת "כולירה" בגרדאב (לא עלינו), אז הוא הפסיק לדרש על הנפטר, כי כלם היו מסתגרים בבתים והוא פחד ללכת בדרך, ופתאום הוא ראה מלאכים שבאים אליו, ושואלים אותו: "למה הפסקת לדרש על הנפטר?" אמר להם: "אתם יודעים שיש כאן מחלה", אמרו לו: "אל תדאג, יש לנו פנקס עם השמות של מי שיקבל את המחלה, ואתה ומשפחתך לא מופיעים כאן", והראו לו את הפנקס עם השמות, והוא ראה שם אחד שמו "מעתיק צרארפי" (מה זה צרארפי? חלפן, פלומר "מעתיק החלפן", שהיה מחליף כספים), אז הוא אמר להם: "למה הוא ימות? הרי לפני שבוע הוא נתן עשרים שקים של ארז לעניים, אמרו לו: אתה יכול למחוק אותו, והוא מחק אותו ועוד כמה שמות שם. ואחר כך המשיך ללכת ולדרש על הנפטר כרגיל, ושנה שאחריה עוד פעם באה המחלה, ושוב פעם באו אליו המלאכים, והראו

הלכה נאמנה

א. חכמים שבחו את מצות ציצית, ואמרו (מנחות דף מ"ג עמוד ב') שהיא שקולה כמו תרי"ג מצוות. וכך אומרים ב"לשם יחוד" לפני שמברכים על הציצית: "תרי"ג מצוות התלויות בה". ואיך הגיעו לזה? כי "ציצית" עולה בגימטריא שש מאות, ועוד שמונה חוטים וחמשה קשרים שבציצית, זה שש מאות ושלוש עשרה, כמנון תרי"ג.
ב. איך תופסים את הטלית בשעת הברכה? הכף החיים (סימן כ"ב אות ט') אומר לתפס ביד אחת בלבד, כי כל דבר שאתה מברך עליו צריך לתפס אותו ביד ימין (כמבואר בשלחן ערוך סימן ר"ו סעיף ד). אבל אבא זצ"ל קתב בגליון כף החיים, שלא יתכן כדבר הזה, שהרי אחרי שאני מברך, אי אפשר לתפס ביד אחת וללבוש, כי בשביל ללבוש צריך לקחת את הטלית בשתי ידים, וזה הפסק בין הברכה ללבישה, וכן מנהג העולם שתופסים את הטלית בשתי ידים, ואחר כך מקפלים אותה לאט לאט כלפי מעלה, ומברכים ושמים אותה על הגוף.
ג. הגאונים אמרו שצריך לעשות עטיפת הטלית עטיפת הישמעאלים, שהם לוקחים את הגלימה הארצה שלהם, ושמים אותה מאחור, ומכסים את הסנטר עד למטה מפיו, באופן שהפה משחרר והאף משחרר וגם העיניים רואות כמו שצריך, וזהו הפרוש האמתי של "עטיפת הישמעאלים". (גליון 17 אותיות ד' וכ"א - כ"ג).

חידה

הכר לעשיר כדי שימכרוהו.

(תשובה לחידה נמצאת בגליון הבוקרי)

פתרון החידות מהגליון הקודם:

פתרון מה בתמונה:

רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א פותב אות בספר תורה, ולצדו הגאון רבי משה חורב זצ"ל. הזוכה: מרדכי כהן - ביתר

פתרון החידה:

לפעמים כשאדם מתעורר ללמוד תורה, זה מהפכת קול שמקרקרת "אוי להם לגריות מעלבוניה של תורה", ונבנסה ללבו (בשם הבעש"ט).

הזוכה: יוסף שרעבי - רכסים

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 | בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (נא לציין שם וטלפון) | נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

ילדי תדע

למנע מהדבורים שולו, פי חמשה סוגים יש בדבור, יש דבור נמאס ויש דבור טוב ויש דבור מתר וכי, ורובנו יונה, כי היה חסיד גדול, ויש לו ספר שיערי תשובה. (גליון 121 אות ט"ו).

מכתב ידו. ולא שייבדק כל מלה ומלה כי אי אפשר דבר כזה, אלא שכתב זה מעתק מכתב ידו, ולכן זה נקרא "כתב יד החתום" שהרמב"ם חתם עליו: "זה העתק והנה מכתב יד", והכתב יד הזה שמור עד היום והוא נמצא אצל הוצאת "פרנקל" (מסתמא הצלום שלו ולא המקור). ונשא רק חלק מכתב יד הזה של הרמב"ם והשאיר הלק לאבד, ומה שנשא זה רק של הספרים "המדע" ו"אהבה". (גליון 46 הערה 11, וגליון 56 אות כ, וגליון 58 אות ב').

ג. הרשב"י - רבי שמעון בר צמח, קתב פרוש על פרקי אבות "מגן אבות", והוא אומר בהקדמתו שם: הפרוש שלי בנוי על שלשה מפרשים גדולים, רש"י, רבנו יונה והרמב"ם. "רש"י שמעולם לא קם אדם כמוהו מפרש דברים על פנות אומרים". פלומר שמפרש דבר כפי הכוונה של האומר אותו, ללא פלפולים. והרמב"ם, כי בענייני מדות הוא יחיד בדורו, וכל דבר בפרקי אבות הוא מסביר לה, למה מדה מסוימת רעה, ומה אדם צריך

א. יש מחלקת אם רבי יהושע בן לוי הוא תנא או אמורא. הרמב"ם (בהקדמה לפרוש המשניות פרק ב') קתב שהוא היה תנא, וכנראה מפני שהוא מופיע בפרקי אבות, ואמנם זו ברייתא ולא משנה, אבל גם זה של התנאים. והוא מופיע גם בסוף מסכת עוקצין (פרק ג' משנה י"ב). ואלו רש"י (בנדה דף י"ח עמוד ב') דיבור המתחיל שמעתא) קתב שהוא היה אמורא, וככה משמע בגמרא בכמה מקומות. מרן החיד"א (בש"ת יוסף אומץ סימן מ"ו) קתב תשובה שלמה על הנושא הזה. ורב החכמים מסכימים שרבי יהושע בן לוי היה אמורא. (גליון 134 אות ח').

ב. יד חסיד מארצות הברית רבי הלל סתהון שליט"א, הביא לי ספר ענק - צלום של ספר הרמב"ם, ואמר שהספר הזה נמכר בשמונה מאות דולר! מה יש בספר הזה? צלום כתב יד "החתום" של הרמב"ם, מה זה "החתום"? בימי הרמב"ם רצו לעשות כתב יד שהיה מנהג בבית הדין, כדי שהרמב"ם יחתם עליו שזה מעתיק

ש"ך: הרב"ר שמאל עידאן שליט"א